

TECH MANIFEST

Een Belgische techstrategie
voor economie en samenleving

> 2026

België staat economisch op een kantelpunt. Onze economie groeit nauwelijks 1% per jaar, de motor sputtert. De publieke sector groeit sterker dan de privé, belangrijke sectoren staan onder druk, de arbeidsmarkt is krap en de vergrijzing versnelt. Tegelijk blijft de productiviteitsgroei structureel achter. Nochtans is net die productiviteitsgroei de sleutel tot toekomstige welvaart, betaalbare publieke diensten en economische veerkracht.

Het meest impactvolle instrument om onze groei de komende jaren te versterken, is

digitalisering, en in het bijzonder artificiële intelligentie. Internationale voorbeelden tonen dat landen die doelgericht inzetten op digitale technologie, AI en scale-ups, sneller groeien, hogere productiviteitswinsten boeken en beter bestand zijn tegen economische schokken. België beschikt over sterke kennisinstellingen, excellent onderzoek en bloeiend ondernemerschap, maar mist een duidelijke strategische keuze en een samenhangend groeikader.

Een Belgische techstrategie moet daarom focussen op negen duidelijke beleidsprioriteiten, gegroepeerd rond drie pijlers.

I. GEEF ONZE BELGISCHE SCALE-UPS VLEUGELS

1. Maak van België een hotspot voor internationaal techtalent

Versnel en vereenvoudig single permits, voer een Belgisch Tech Visa in en versterk onboarding via international houses. Pak tegelijk de lage retentie van internationale studenten en werknemers aan.

2. Maak aandelenverloning competitief en vereenvoudig het ondernemingskader

Hervorm aandelenopties en warranten met een heffingsmoment bij uitoefening in plaats van bij toekenning. Stabiliseer innovatiegerichte fiscaliteit (O&O, auteursrechten) en voer structurele

administratieve vereenvoudiging door via het once-only-principe.

3. Activeer én bundel groeikapitaal via een stabiel investeringskader

Herdefinieer de rol van publieke investeringsvehikels zoals PMV als co-investeerder en hefboom voor privaat kapitaal. Bouw een aantrekkelijk en voorspelbaar investeringskader uit, naar analogie met een hedendaagse Cooremans-De Clercq-wet, om langetermijngroeikapitaal te mobiliseren.

II. VERSNEL TECHNOLOGISCHE ADOPTIE IN DE HELE ECONOMIE

4. Open overheidsopdrachten voor innovatie en start-ups

Maak van innovatiegericht aanbesteden de norm en zorg dat start- en scale-ups effectief kunnen meedingen via proportionele selectiecriteria en experimenteerruimte.

5. Zet digitalisering en AI in als productiviteitshefboom in publieke sectoren

In onderwijs, gezondheidszorg en andere grote publieke domeinen kan gerichte digitalisering tegelijk de productiviteit verhogen én ruimte creëren binnen bestaande budgetten via een verschuiving van middelen.

6. Bouw strategische AI- en digitale infrastructuur uit via publiek-private samenwerking

Versterk toegang tot rekenkracht, data en cloud in Europese context via PPS-modellen die private investeringen mobiliseren en markten versterken.

III. POSITIONEER BELGIË ALS TECHNOLOGISCHE GROEIMOTOR IN EUROPA

7. Kies technologische speerpunten waar België kan wegen

Focus op domeinen met groeipotentieel en bestaande sterktes, zoals agentie AI, fotonica, mechatronica, quantum- en cybertechnologie, en de sterke Belgische clusters in biotech en healthtech.

8. Gebruik Europa als schaal- en kapitaalmarkt

Versnel toegang tot de eengemaakte Europese markt, steun het 28th regime / EU-Inc. en werk mee aan een geïntegreerde Europese kapitaalmarkt.

9. Zorg voor een duidelijke regie en verantwoordelijkheid

Stel een techcommissaris aan met een mandaat dat de verschillende beleidsniveaus overstijgt en die rechtstreeks rapporteert aan de eerste minister en de bevoegde ministers.

Technologie is geen nichebeleid, maar een structurele hefboom voor productiviteit, investeringen en welvaart. De keuze is helder: ofwel organiseren we ons rond schaal en strategie, ofwel blijven we achter in een economie die steeds sneller digitaliseert.

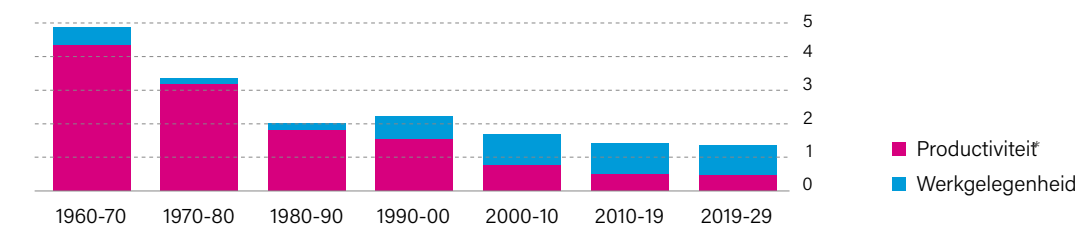
TECHNOLOGIE ALS KATALYSATOR VOOR PRODUCTIVITEITSGROEI

België behoort tot de rijkste landen ter wereld, maar dat succesmodel staat onder druk. De economische groei vertraagt, terwijl de kosten voor sociale zekerheid, zorg en pensioenen stijgen. De voorbije 25 jaar kwam het grootste deel van de economische groei van extra jobs. Gezien de demografische realiteit moet extra

welvaart de komende decennia bijna volledig van productiviteitsgroei komen, het verhogen van de output per gewerkt uur. Maar die groei in productiviteit vertraagt al sinds de jaren 60 (zie grafiek). Vandaag zitten we aan amper 0,4 procent per jaar.

Economische groei in België

Gemiddelde jaarwijziging, in %

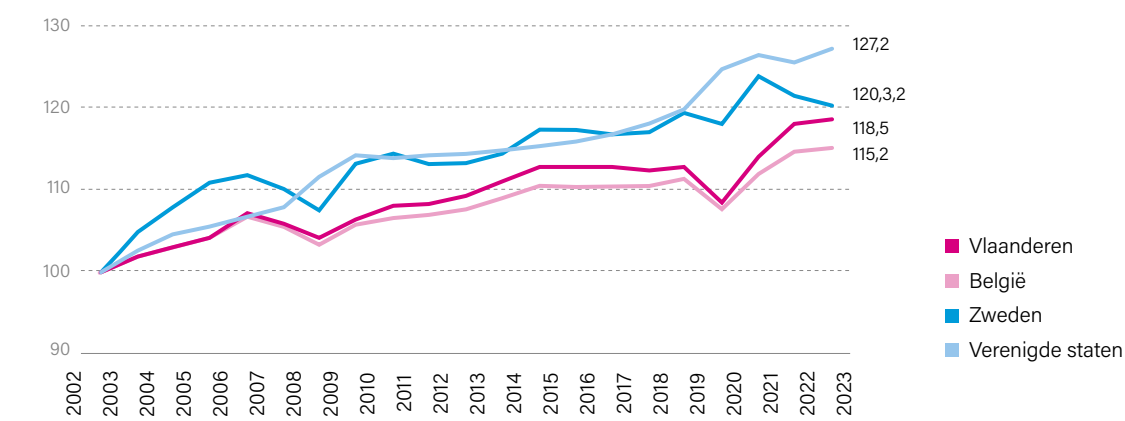

Bron: Europese commissie, Planbureau

* Productiviteit, bbp per werkende

Had België sinds 2003 dezelfde productiviteitsgroei als de Verenigde Staten gevolgd, dan leverde dat in 2023 56 miljard euro extra toegevoegde waarde op. In plaats van een gezamenlijk begrotingstekort van

bijna 28 miljard euro in 2024, zouden de Belgische overheden samen een overschot van circa 2 miljard euro hebben. (Bron: Voka Paper oktober 2025: Drie wegen naar productiviteitsgroei)

Bron: ?????

De grootste hefboom om de productiviteitsgroei in de komende jaren opnieuw aan te zwengelen, ligt in de verdere digitalisering en in het bijzonder in de doorbraak van artificiële intelligentie. Technologie, en zeker AI, heeft het potentieel om processen fundamenteel te herdenken, efficiëntie te verhogen en nieuwe economische waarde te creëren in vrijwel alle sectoren. In de toekomstvisie **HITT** 2050 (Health Industry Technology Tomorrow) van Voka Oost-Vlaanderen

wordt dit uitvoerig omschreven met talloze voorbeelden. We geloven dat technologie een herindustrialisering van onze regio mogelijk maakt en cruciaal is voor alle maatschappelijke uitdagingen zoals gezondheidszorg, mobiliteit, urbanisatie, ...

De inschattingen van de AI-impact lopen uiteen. Afhankelijk van de mate waarin AI effectief wordt ingevoerd en breed wordt toegepast, variëren ramingen van een bescheiden extra productiviteitsgroei

van ongeveer 0,1 procentpunt per jaar tot een versnelling met meer dan 3 procentpunten. Ook de OESO benadrukt het structurele potentieel van AI en gaat in haar basisscenario uit van een bijkomende jaarlijkse productiviteitsgroei van 0,5 à 1 procentpunt. Volgens een studie van Google kan generatieve AI de Belgische economie 50 miljard in tien jaar opleveren.

Zelfs in het meest voorzichtige scenario breken we met de huidige stagnatie. Het

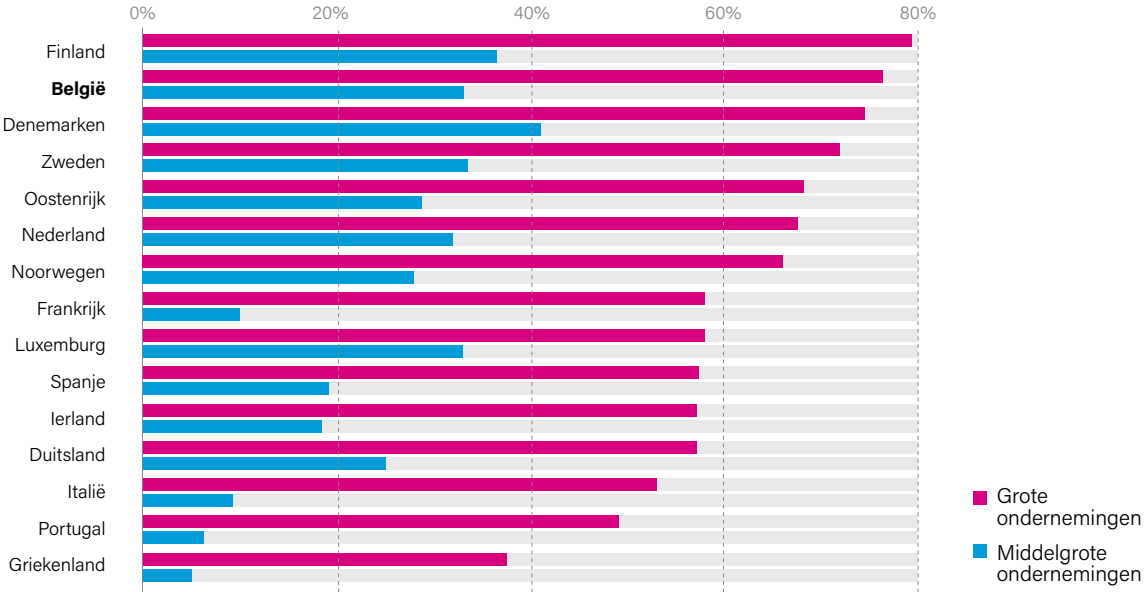
betekent een fundamentele versnelling van de economische groei, met verstrekkende gevolgen voor onze toekomstige welvaart. Een hogere productiviteit maakt het mogelijk om de vergrijzing, de krapte op de arbeidsmarkt en stijgende maatschappelijke kosten op te vangen, zonder aan economische slagkracht in te boeten.

BELGIË: VEEL POTENTIEEL, WEINIG RICHTING

De positieve impact van artificiële intelligentie manifesteert zich niet vanzelf. Ze hangt af van de mate waarin AI breed wordt uitgerold in economie en samenleving. België heeft daarbij een goede startpositie: volgens

Eurostat gebruikt vandaag meer dan 75% van de grote Belgische ondernemingen minstens één AI-toepassing. In Europa scoort enkel Finland beter.

Bron: Eurostat

Tegelijk is het beeld ongelijk. Net als bij eerdere innovatiegolven is de kloof tussen grote ondernemingen en kmo's in België bijzonder groot. Daardoor dreigt een belangrijk deel van onze economie onvoldoende mee te profiteren van de productiviteitswinsten van AI.

Ook de digitale vaardigheden van onze bevolking blijven achter. België bengelt rond het Europese gemiddelde voor geavanceerde digitale skills en moet duidelijk de duimen leggen voor de Scandinavische koplopers. In de Digital Competitiveness Ranking van IMD staan we pas op de 25ste plaats, met zwakke scores voor digitalisering van de overheid en

future readiness. Volgens DESI/Digital Decade beschikt slechts 60% van de bevolking op werkleeftijd over digitale basisvaardigheden, tegenover meer dan 80% in Nederland. Tegelijk kampen we met een groot tekort aan ICT-afgestudeerden.

Die cijfers maken één zaak duidelijk: zonder een scherpe beleidskeuze dreigen we verder terrein te verliezen. Digitalisering en AI moeten daarom uitgroeien tot een volwaardige prioriteit, met gerichte investeringen in infrastructuur en digitale vaardigheden, een doorgedreven transformatie van de overheid, een inhaalbeweging bij kmo's en een sterk groeikader voor digitale start- en scale-ups.

“ Grote bedrijven in ons land zijn goed mee met de AI-revolutie. Maar kmo's, de overheid en burgers hinken achterop, terwijl artificiële intelligentie de belangrijkste gamechanger voor toekomstige welvaart is.”

Bart Van Craeynest, hoofdeconoom Voka

75%

Volgens Eurostat gebruikt vandaag meer dan 75% van de grote Belgische ondernemingen minstens één AI-toepassing.

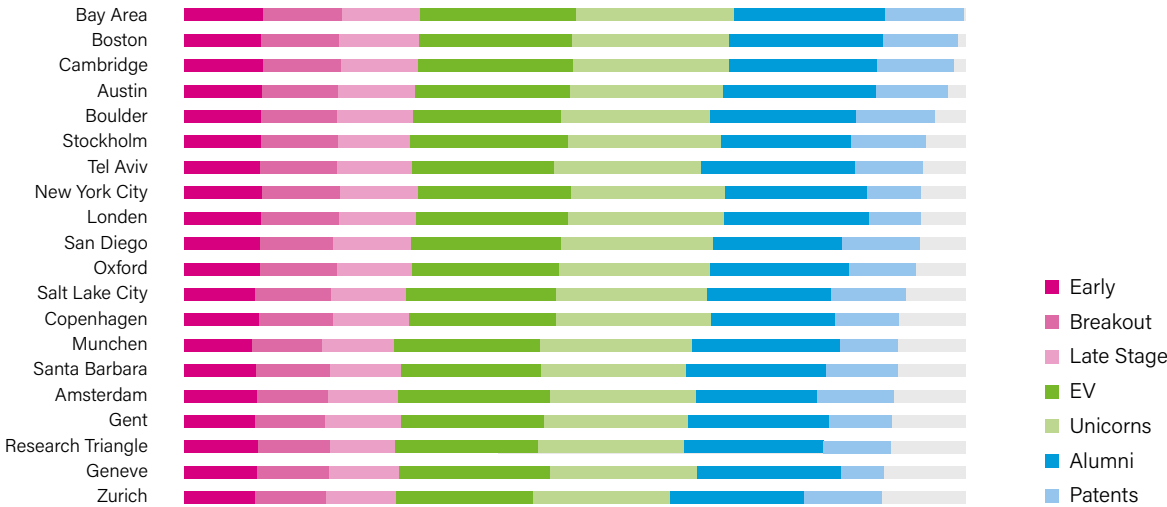

TECHHOOFDSTAD GENT MET WINTERCIRCUS ALS BEST PRACTICE

Het potentieel is gelukkig aanwezig. Zo telt België 5 tech-unicorns, niet-beursgenoteerde technologiebedrijven met een waardering van meer dan 1 miljard dollar. Hoewel het aantal relatief laag is vergeleken met andere Europese landen, scoort Gent als Belgische techvallei wel goed. De vier Vlaamse unicorns Aikido, Lighthouse, Deliverect en Team Blue huizen allemaal in de Arteveldestad.

Gent profileert zich steeds duidelijker als de meest dynamische technologiehub van België, en dat vertaalt zich in concrete cijfers en internationale erkenning. Volgens de Dealroom Global Tech Ecosystem Index behoort Gent tot de top-20 van innovatieve techsteden wereldwijd, gemeten naar de dichtheid van technologiebedrijven en hun economische waarde.

Steden en centra met dichtste start-upecosystemen ter wereld
(in verhouding tot de bevolking)

Bron: ?????

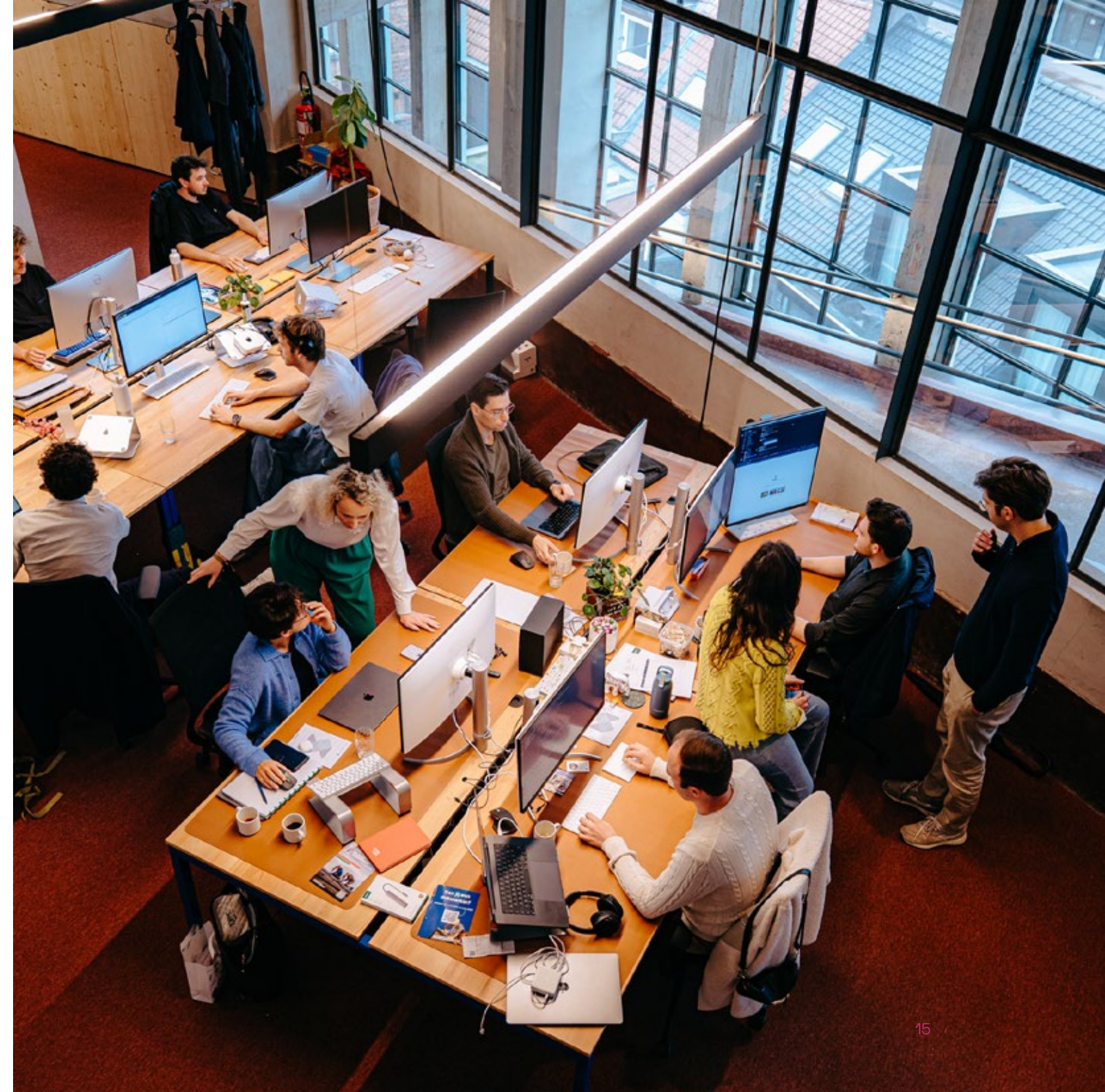
Die sterke positie is geen toeval. Gent bouwt voort op een lange traditie van ondernemerschap en talent, gedragen door sterke kennisinstellingen zoals UGent en de hogescholen, en door een snelgroeiende gemeenschap van ambitieuze founders. Dat vertaalt zich vandaag in een uitzonderlijk dynamisch start-upecosysteem: volgens Dealroom zijn er 920 start & scale-ups actief in Gent, wat de schaal en maturiteit van het ecosysteem benadrukt.

Die kritische massa heeft een reële economische impact. Start- en scale-ups creëren steeds meer hoogwaardige jobs, versterken de ondernemerscultuur en zorgen voor een zichtbaar vliegwieleffect, waarbij talent, kapitaal en ervaring terugvloeien naar nieuwe bedrijven. Steeds meer durfkapitaal vindt zijn weg naar Gent, en potentiële internationale toppers versterken het ecosysteem verder. Met HITT gelooft Voka dat we in Oost-Vlaanderen tegen 2050 kunnen groeien van 4 naar 25 tech unicorns.

Een belangrijke katalysator van die dynamiek is het Wintercircus. Wat ooit een circusgebouw en garage was, groeide na een grondige renovatie en dankzij een door Voka geïnitieerd consortium van ondernemers en kennisinstellingen uit tot een levendige technologiehub waar 40 jonge techbedrijven samenkomen, samenwerken en innoveren.

Het Wintercircus fungeert niet alleen als fysieke werkplek, maar ook als ontmoetingshub voor ondernemers, onderzoekers, investeerders en creatievelingen. Die kruisbestuiving versterkt de ecosysteemstructuur en draagt bij aan de reputatie van Gent als technologiestad van formaat. Zeker waar multidisciplinaire toepassingen ontstaan, zoals AI-modellen die worden getraind op grootschalige biologische datasets binnen het VIB Center for AI & Computational Biology, en waar gerichte vervolginvesteringen de impact verder kunnen vergroten.

Het succes van Gent en het Wintercircus laat zien wat er mogelijk is wanneer lokaal talent, ondernemerschap en een sterke community samenkomen in een ondersteunende infrastructuur. Tegelijk maakt het duidelijk hoeveel extra slagkracht mogelijk is wanneer diezelfde focus en samenwerking worden verankerd in een coherente nationale techstrategie.

EEN BELGISCHE TECHSTRATEGIE ALS GROTE LEIDRAAD

Het kernprobleem in België is niet het gebrek aan initiatieven, maar het ontbreken van samenhang. Technologiebeleid is versnipperd over beleidsniveaus en ministers, waardoor ondernemers, investeerders en talent een duidelijk signaal missen dat België resoluut kiest voor technologie als motor van groei en welvaart.

Een Belgische techstrategie is een richtinggevend kader dat expliciete keuzes maakt en technologie erkent als een strategische hefboom voor economie, overheid en samenleving. Zo'n strategie moet duidelijk maken waar België technologisch op wil inzetten, hoe beleid en regelgeving die ambitie ondersteunen en hoe groei structureel mogelijk wordt gemaakt.

Het debat dreigt te verzanden in het vertrouwde innovatieverhaal, terwijl net daar de beperking zit. België voldoet op papier aan de 3%-doelstelling voor O&O-uitgaven, maar dat maskeert structurele zwaktes: een sterke focus op academisch onderzoek met te beperkte valorisatie, en een veelheid aan gespreide subsidies die impact verdunnen. Technologische vooruitgang vergt meer dan investeren alleen. Ze vraagt scherpe keuzes, schaal en een consequente focus

op speerpunten die innovatie vertalen naar ondernemerschap, valorisatie en economische groei.

Andere landen tonen aan dat zo'n aanpak werkt. Nederland vertrok vanuit een brede lijst van tientallen sleuteltechnologieën en selecteerde daaruit een beperkt aantal speerpunten waarin het land wil uitblinken. Die keuzes worden niet willekeurig gemaakt, maar op basis van duidelijke criteria: groeipotentieel, bestaande kennis en industriële sterktes, strategische autonomie en internationale positionering.

Ook België moet die oefening maken. Dat betekent focussen op technologieën waar we al sterke kennisclusters hebben en waar de kapitaalintensiteit beheersbaar is. Denk aan toepassingen in de agentic AI-laag, waar waardecreatie dicht bij de gebruiker ligt, maar ook aan domeinen zoals fotonica, mechatronica, quantum- en cybertechnologie, en onze sterke clusters in biotech en healthtech. Zo'n strategie is complementair aan een gerichte AI-agenda: niet alles zelf bouwen, maar wel bewust kiezen waar we in de waardeketen willen wegen en waar we duurzame economische impact kunnen creëren.

Technologie en AI als structurele productiviteitsmotor

Artificiële intelligentie en digitalisering zijn zogenaamde general purpose technologies. Net zoals elektriciteit of het internet hebben ze een impact op alle sectoren tegelijk. Hun economische meerwaarde ligt niet in geïsoleerde toepassingen, maar in brede adoptie. Bedrijven die AI vroeg en doordacht inzetten, verhogen hun productiviteit, verlagen hun kosten en creëren nieuwe verdienmodellen.

Voor België betekent dit dat technologiebeleid niet mag blijven steken bij enkele koplopers of niches. De echte hefboom ligt in het breed beschikbaar maken van technologie, ook voor kmo's en publieke diensten. Alleen zo kan AI uitgroeien tot een structurele motor voor productiviteitsgroei en welvaart.

Technologie als gedeeld maatschappelijk project

Een succesvolle techstrategie vraagt ook maatschappelijk draagvlak. Technologie creëert kansen, maar zorgt tegelijk voor onzekerheid. Zonder actief beleid kan dat de brede adoptie van digitalisering en AI afremmen.

De overheid speelt hierin een sleutelrol. In het onderwijs moeten digitale geletterdheid en technologisch inzicht basisvaardigheden worden, aangevuld met structurele bijscholing en levenslang leren. Tegelijk moet technologie zichtbaar en tastbaar worden voor burgers, via concrete toepassingen in zorg, mobiliteit en publieke dienstverlening. Door zelf het goede voorbeeld te geven met gebruiksvriendelijke digitale overheidsdiensten en verantwoorde AI-toepassingen, kan de overheid vertrouwen creëren.

AI- en digitale infrastructuur als randvoorwaarde voor autonomie

AI-toepassingen zijn afhankelijk van rekenkracht, dataopslag, cloudcapaciteit en veilige netwerken. Vandaag zijn die middelen sterk geconcentreerd bij een beperkt aantal mondiale spelers, wat risico's inhoudt voor economische autonomie en strategische onafhankelijkheid.

Een Belgische techstrategie moet daarom expliciet inzetten op AI- en digitale infrastructuur, ingebed in een Europese context. Dat vergt gerichte investeringen, bij voorkeur via publiek-private samenwerkingen, waarin overheid en private spelers elk hun rol opnemen. Niet door infrastructuur hoofdzakelijk vanuit de overheid te plannen en te financieren, maar door markten te versterken en private investeringen te mobiliseren.

In tegenstelling tot sterke top-down modellen, waarin overheden zelf grootschalige infrastructuur uitrollen (zoals AI factories), kan een PPS-aanpak zorgen voor meer flexibiliteit, schaal en technologische relevantie. Zo blijft toegang tot rekenkracht, data en digitale infrastructuur verzekerd voor start- en scale-ups en de publieke sector, zonder innovatie te verstikken of marktdynamiek te verdringen.

De overheid als facilitator en voortrekker

De overheid speelt een dubbele rol in het technologische ecosysteem. Ze bepaalt het regelgevend kader en is tegelijk zelf een grote gebruiker van technologie. In België regeert vandaag nog te vaak een regulerende reflex, met complexe procedures en risico-aversie.

Een geloofwaardige techstrategie vraagt daarom een omslag: de overheid als facilitator

25

Met **HITT** gelooft Voka dat we in Oost-Vlaanderen tegen 2050 kunnen groeien van 4 naar 25 tech unicorns.

en voortrekker. Dat betekent in de eerste plaats doelgericht innovatief aanbesteden. Niet via centrale innovatieagentschappen, maar rechtstreeks door de betrokken departementen en overheidsdiensten zelf, die vanuit hun concrete noden als launching customer kunnen optreden. Door technologie actief aan te kopen en te testen in reële toepassingen – zoals in defensie, mobiliteit of zorg – kan de overheid innovatie versnellen én tegelijk haar eigen werking moderniseren.

Die faciliterende rol stopt niet bij de overheid zelf, maar strekt zich uit tot kennisinstellingen. Universiteiten zijn cruciale schakels in het technologische ecosysteem, maar hun maatschappelijke en economische impact hangt in toenemende mate af van effectieve valorisatie. Dat vergt duidelijke doelstellingen en incentives voor praktijkgericht onderzoek en spin-offcreatie, bijvoorbeeld via expliciete quota of resultaatsindicatoren. Internationale voorbeelden tonen het potentieel: Stanford University, de alma mater van Silicon Valley, ligt aan de basis van naar schatting meer dan 3.000 spin-offs, waaronder bedrijven als Google, Hewlett-Packard en Cisco, en leverde alumni en PhD's die mee aan de wieg stonden van spelers als Nvidia, PayPal en Tesla.

Daarnaast vergt deze omslag ook een herdefiniëring van de rol van de overheid in het risicokapitaallandschap. Publieke investeringsvehikels zoals PMV moeten vooral een ondersteunende en co-investerende rol

opnemen, eerder dan te concurreren met private spelers. Naar analogie met de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (FPIM) kan de focus liggen op het mobiliseren van privaat kapitaal, het verkleinen van risico's en het versterken van de markt, zodat groeibedrijven sneller en op schaal toegang krijgen tot financiering.

Tot slot moet regelgeving ruimte laten voor experiment, via sandboxes (digitale en veilige testomgevingen), zonder afbreuk te doen aan rechtszekerheid.

Benoem een techcommissaris

Internationale voorbeelden tonen aan dat een techstrategie het meest kans op slagen heeft wanneer iemand verantwoordelijkheid draagt voor de uitvoering. In Nederland vervult Techleap, met prins Constantijn als Special Envoy, die rol. Die functie verbindt beleid, ondernemers en investeerders en bewaakt de voortgang. Daarom pleiten wij voor de aanstelling van een Belgische techcommissaris met een duidelijk mandaat, over de beleidsdomeinen heen, met een directe lijn naar de eerste minister en bevoegde ministers, zowel federaal als regionaal.

VAN STRATEGIE NAAR GROEI: STRUCTURELE HEFBOMEN VOOR EEN BLOEIENDE TECHSCENE

Een nationale techstrategie heeft slechts impact als ze wordt vertaald in een coherent groeikader voor techbedrijven. Daarbij gaat het niet alleen om het stimuleren van nieuwe start-ups, maar vooral om het versnellen van doorgroei: de stap van een goed product naar een schaalbaar bedrijf met internationale slagkracht.

Voka wijst er al langer op dat digitale groeiers een disproportioneel economisch effect hebben. In een Voka-studie uitgevoerd door Deloitte werd becijferd dat digitale groeiers in Vlaanderen en Brussel samen goed zijn voor miljarden euro's economische waarde en tienduizenden jobs, en dat hun belang richting 2050 verder toeneemt. Dealroom berekende in 2024 dat de gecombineerde ondernemingswaarde van de 920 Gentse start-ups en scale-ups in totaal 35 miljard euro bedraagt, wat Gent een van de snelst groeiende ecosystemen in Europa maakt. Net daarom moet het beleid de groeifase expliciet faciliteren.

Gesprekken met start- en scale-ups tonen een terugkerend patroon: opstarten lukt relatief vlot dankzij incubatoren,

onderzoeksvalorisatie en vroege financiering, maar tijdens de snelle groei duiken almaar meer obstakels op. België kampt met een uitgesproken scale-up gap. Hoewel er voldoende jonge bedrijven ontstaan, groeien ze niet snel genoeg door. In de eerste vijf jaar na markttoetreding groeit de tewerkstelling bij Belgische bedrijven met amper 46%, terwijl vergelijkbare bedrijven in Frankrijk hun tewerkstelling met ongeveer 150% zien toenemen. Duitsland en Nederland presteren eveneens beter. Dat wijst op structurele drempels in het Belgische groeikader.

Bepaalde randvoorwaarden zijn cruciaal om groei überhaupt mogelijk te maken, met name toegang tot (internationaal) talent, voldoende groeikapitaal en een competitief fiscaal kader. Pas wanneer aan die basisvoorwaarden is voldaan, kunnen andere hefboomen hun volle effect hebben. Domeinen zoals overheid als klant, administratieve eenvoud en kostenstructuur blijven essentieel, maar zullen zich in belangrijke mate mee ontwikkelen zodra de fundamenten voor groei op orde staan.

Internationaal en betaalbaar talent

De krapte op de arbeidsmarkt is voor techbedrijven een harde groeirem. Voor digitale profielen is het tekort structureel: software engineers, data- en AI-profielen, cyberexperts, product- en growth-profielen. Wanneer vacatures maanden openstaan, vertraagt de productontwikkeling en schuiven sales- en internationaliseringsplannen op.

Door dit nijpend arbeidstekort, zeker bij digitale profielen, moeten techbedrijven talent in het buitenland zoeken. Het aantrekken van internationaal talent wordt jammer genoeg onnodig afgeremd door trage en complexe procedures. We slagen er ook onvoldoende in om dat internationaal talent duurzaam bij ons te houden.

De retentiecijfers zijn veelzeggend. Slechts ongeveer 20% van de niet-EER-studenten (Europese Economische Ruimte) is vijf jaar na afstuderen nog aan het werk in België, tegenover 40% in Frankrijk en 50% in Duitsland. Nochtans tonen de cijfers aan dat wie blijft, een sterke bijdrage levert: het gaat bijna uitsluitend om hooggekwalificeerde jobs met hoge lonen. Een gelijkaardig patroon zien we bij internationale werknemers: na drie jaar is ongeveer de helft van de niet-EER-werknemers vertrokken, maar van wie blijft, is 93% tien jaar later nog steeds aan het werk en doet hij dus geen beroep op uitkeringen.

Maak van België een hotspot voor internationaal techtalent. Zorg voor een

versnelling van de single permits en bekijk het invoeren van Tech Visa (naar analogie met de French Tech Visa voor werknemers, ondernemers en investeerders). Garandeer ook een goeie onboarding en integratie via international houses: one-stop-shops waar men terecht kan voor alle mogelijke administratieve dienstverleningen en voor ondersteuning rond huisvesting, kinderopvang en het faciliteren van de integratie. Bekijk ook de rigide taalregeling en besparing op financiering van niet-EER studenten in het hoger onderwijs, zodat we aantrekkelijker worden voor internationale studenten.

België kampt met een verouderd en weinig onderscheidend imago als technologieland, zeker in vergelijking met kleinere landen die zich wél scherp profileren als digitale hubs. Een ambitieus talentbeleid vraagt om het proactief aantrekken van buitenlands talent. Via organisaties als FIT en de federale diplomatie moet België gericht inzetten op het aantrekken van talent en bedrijven in die delen van internationale waardeketens waar ons land een duidelijke meerwaarde kan bieden, en tegelijk de Europese troeven van rechtszekerheid, kennis en levenskwaliteit actiever uitdragen.

Ten slotte moeten de loonkosten voor groeiende bedrijven omlaag. Ga naar een nieuw model van loonoverleg waarbij ondernemingen de gewenste ruimte krijgen voor ‘maatwerk’ in plaats van de huidige automatische loonindexering. Voor het bekomen van een algemene vermindering van de lasten

op arbeid stellen we daarnaast twee mechanismes voor: voer de plafonnering van de sociale zekerheidsbijdragen opnieuw in en verbreed de belastingschijven in de personenbelasting.

Groeibevorderende fiscaliteit als randvoorwaarde voor techgroei

Een geloofwaardige techstrategie vereist een fiscaliteit die groei en innovatie stimuleert en rechtszekerheid biedt. Vandaag is het fiscale beleid in België te wispelturig, wat groeiende bedrijven onzeker maakt en hen sneller richting het buitenland duwt. Bovendien kwamen enkele goed functionerende maatregelen de voorbije jaren onder druk te staan.

Wat werkt, behouden we. Punt. Instrumenten zoals warrantenplannen blijven cruciaal om prestaties op een betaalbare manier te verlonen, zeker voor bedrijven die niet met eigen aandelen kunnen werken. De Belgische warrantenregeling is vandaag echter niet competitief. In een vergelijkende studie van Index Ventures, een van de toonaangevende durfkapitaalfondsen in Europa, staat België helemaal onderaan, wat in de praktijk betekent dat internationale investeerders vaak enkel in Belgische bedrijven investeren wanneer zij hun hoofdzetel naar het buitenland verplaatsen. Net daarom moet dit dossier prioritair worden aangepakt: een hervorming vergt nauwelijks budgettaire

middelen, maar kan een bijzonder hoge return opleveren in termen van talentbehoud, investeringen en economische verankering.

Ook de DBI (Definitief Belaste Inkomsten) -aftrek speelt een sleutelrol in het aantrekken van risicokapitaal: aanpassingen die leiden tot dubbele economische belasting zouden het ecosysteem van start- en groeiende bedrijven ernstig schaden.

Daarnaast is de gedeeltelijke vrijstelling van bedrijfsvoorheffing voor onderzoek en ontwikkeling een bewezen hefboom voor innovatie, ook bij digitale groeiers, en moet die behouden en correct toegepast worden. Deze maatregel bevindt zich vandaag in een juridisch moeras. Heel vaak stelt BELSPO, het federale overheidsorgaan dat verantwoordelijk is voor het onderzoeksbeleid in België, toegekende voordelen achteraf in vraag en worden ze zelfs teruggevorderd door de fiscus, wat deze maatregel eerder tot een risicofactor dan tot een stabiele randvoorwaarde voor investeringsbeslissingen maakt.

Een gelijkaardig probleem stelt zich bij het fiscale regime voor auteursrechten. Dat systeem werd de voorbije jaren herhaaldelijk hervormd en bijgestuurd, waardoor vandaag nog steeds onduidelijkheid bestaat over de toepassingsvoorwaarden. Voor techbedrijven, waar intellectuele creatie een kernactiviteit vormt, ondergraaft die voortdurende onzekerheid het vertrouwen en bemoeilijkt ze een doordacht verlonings- en groeibeleid.

Naast het vrijwaren van bestaande sterktes is een gerichte modernisering nodig. Vooral het systeem van aandelenopties moet beter aansluiten bij de realiteit van groeibedrijven. Vandaag wordt belasting geheven bij toekenning, wat liquiditeitsproblemen veroorzaakt en risico's inhoudt wanneer opties nooit worden uitgeoefend. Internationale praktijk toont dat een belastingmoment bij uitoefening of verhandelbaarheid beter werkt. België moet daarom evolueren naar een flexibeler systeem met keuze van heffingsmoment, een duidelijke en internationaal conforme waarderingsmethode en een drastische vereenvoudiging van administratie en kosten. Dat is noodzakelijk om talent te binden en te vermijden dat groeibedrijven hun structuur naar het buitenland verplaatsen, zoals in het verleden al gebeurde.

Kapitaal activeren en bundelen om schaal mogelijk te maken

De voorbije jaren is het financieringslandschap voor groeibedrijven in België verbeterd, maar het blijft complex en versnipperd. Hoewel het aandeel non-bancair kapitaal gestaag toeneemt, wordt het potentieel ervan nog onvoldoende benut. Zeker bij grotere financieringsrondes zien we dat groeibedrijven noodgedwongen kapitaal in het buitenland ophalen, wat niet alleen opschaling bemoeilijkt, maar ook de verankering van bedrijven onder druk zet.

Tegelijk blijkt dat de financiële kennis bij ondernemers vaak onvoldoende is om optimaal gebruik te maken van de beschikbare instrumenten.

Een doeltreffende techstrategie moet daarom inzetten op een betere activering en bundeling van kapitaalstromen, én op een duidelijke rol van de overheid als richtinggever van de kapitaalmarkt. Dat begint bij het versterken van de financiële geletterdheid van ondernemers en het ondersteunen van investeerders via gerichte investor-readinessprogramma's. Daarnaast is meer bundeling nodig van overheids-, institutioneel en privaat kapitaal om grotere en robuustere financieringsrondes mogelijk te maken, waarbij publieke spelers optreden als katalysator en co-investeerder, eerder dan als dominante marktpartij.

In dat kader is ook een herdefiniëring van de rol van publieke investeringsvehikels zoals PMV aangewezen. Hun kerntaak is niet structureel in de plaats van de markt treden, maar wél privaat kapitaal mobiliseren, risico's in cruciale groeifases helpen overbruggen en marktfalingen wegwerken. Door sterker in te zetten op hefboomwerking, co-investering en het aantrekken van institutionele investeerders kan de impact van publieke middelen aanzienlijk worden vergroot.

Tegelijk moet België werken aan een aantrekkelijk, stabiel en voorspelbaar investeringskader om meer langetermijngroeikapitaal aan te trekken,

zowel uit binnen- als buitenland. Dat vraagt nieuwe of vernieuwde instrumenten die investeringen in innovatieve groeibedrijven stimuleren en belonen. Een relevant historisch precedent is de Cooremans-De Clercq-wet, die in de jaren tachtig via fiscale stimuli private investeringen in jonge ondernemingen aanmoedigde en zo bijdroeg aan de uitbouw van een brede ondernemingsbasis. Een hedendaagse variant van zo'n kader – aangepast aan de realiteit van tech- en scale-ups, met langere investeringshorizonten en internationale schaal – kan opnieuw een krachtige hefboom zijn om kapitaal te activeren en bedrijven duurzaam in België te verankeren.

In Zweden zie je bijvoorbeeld dat vooral ervaren ondernemers en serial founders het verschil maken in succesvolle ecosystemen. Zij leveren niet alleen kapitaal, maar ook ervaring, een netwerk en strategische begeleiding. Net dat smart capital versnelt de groei van jonge bedrijven. België moet daarom gericht inzetten op het stimuleren van herinvesteringen via ervaren angels en ondernemers die hun opgebouwde expertise opnieuw inzetten in start- en scale-ups. Fiscale stimuli kunnen daarbij een rol spelen, maar dan gericht op ervaren investeerders — ook via managementvennootschappen — die effectief herinvesteren in groeibedrijven.

Tot slot is het essentieel dat België actief aansluit bij Europese initiatieven die groeikapitaal in latere stadia toegankelijker maken en strategische fondsen ook inzetten

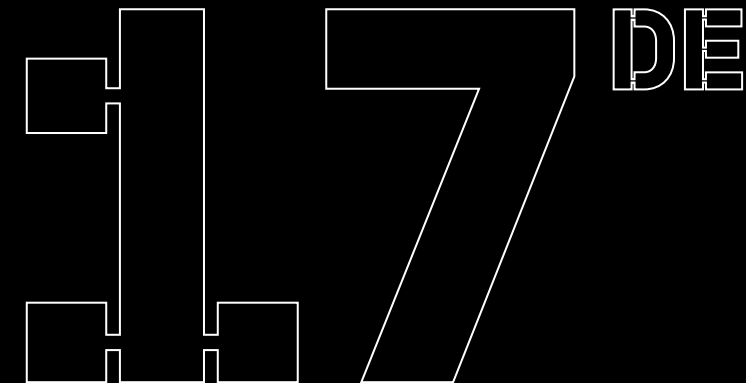
als verankeringsinstrument voor jonge, innovatieve bedrijven.

Overheidsaanbestedingen als hefboom voor groei en innovatie

Openbare aanbestedingen vertegenwoordigen in België ongeveer 15% van het bbp en vormen dus een aanzienlijke economische markt. Toch spelen groeibedrijven en innovatieve kmo's hierin vandaag een bijzonder beperkte rol. Dat is een gemiste kans, want deelname aan overheidsopdrachten kan voor groeibedrijven een belangrijke hefboom zijn om sneller te schalen. De overheid kan daarbij optreden als de eerste grote klant én als referentie die toegang opent tot nieuwe markten.

De lage betrokkenheid van groeibedrijven is geen toeval. Overheidsaanbestedingen zijn vaak weinig transparant, log en onvoldoende technologie-neutraal. Bestekken focussen sterk op prijs, hanteren zware referentie- en kapitaalvereisten en worden regelmatig gegund in grote percelen die voor jonge ondernemingen moeilijk haalbaar zijn. Daardoor blijft concurrentie beperkt en krijgen innovatieve oplossingen te weinig kansen.

Een techstrategie moet openbare aanbestedingen slimmer en innovatiever inzetten. Dat vergt meer expertise binnen de overheid, flexibelere procedures,

Volgens de Dealroom Global Tech Ecosystem Index behoort Gent tot de top-20 van innovatieve techsteden wereldwijd. Momenteel prijkt de Arteveldestad zelfs op de 17de plek.

technologieneutrale oproepen en proportionele voorwaarden die ook groeibedrijven toelaten om deel te nemen. Door innovatiegericht aan te besteden en stelselmatig toe te werken naar Europese streefwaarden voor kmo-betrokkenheid, kan de overheid tegelijk haar eigen dienstverlening verbeteren én een krachtige groeimotor creëren voor jonge en innovatieve ondernemingen.

Administratieve vereenvoudiging als voorwaarde voor groei

Administratieve complexiteit is een van de grootste remmen op ondernemerschap en innovatie in België, zeker voor techbedrijven die snel moeten kunnen opschalen. Trage procedures, complexe rapportering en versnipperde regelgeving kosten ondernemers tijd en middelen die beter naar groei en innovatie zouden gaan. Initiatieven zoals Wetwatchers, opgezet door het Vlaams werkgeversplatform, tonen hoe administratieve vereenvoudiging concreet en structureel kan worden aangepakt door knelpunten te identificeren vanuit de praktijk en terug te koppelen naar het beleid. Een Belgische techstrategie moet administratieve vereenvoudiging daarom expliciet als pijler opnemen, met het once-only-principe, gebruiksvriendelijke en opnieuw ontworpen digitale processen, periodieke afbouw van overbodige verplichtingen en een structurele dialoog met ondernemers.

Minder administratieve frictie is geen detail, maar een directe hefboom voor innovatie, snelheid en competitiviteit.

Naar een eengemaakte Europese markt en het 28th regime

Voor technologiebedrijven is schaal geen luxe, maar een voorwaarde om competitief te blijven. Net daarom is de Europese eengemaakte markt in theorie een enorme troef. In de praktijk botsen groeibedrijven echter nog steeds op een lappendeken van nationale regels, uiteenlopende vennootschaps- en arbeidswetgeving, fiscale verschillen en complexe administratieve vereisten. Die fragmentatie maakt internationale groei duur en traag, zeker voor jonge technologiebedrijven. Het creëert bij Europese spelers ook een achterstand tegenover concurrenten uit de VS of Azië, die wel in één echte thuismarkt opereren.

Een Belgische techstrategie moet daarom expliciet inzetten op de verdere integratie van de Europese markt en actief meewerken aan initiatieven die schaal eenvoudiger maken. Het voorgestelde 28th regime of EU-Inc kan hier een belangrijke rol spelen door één geharmoniseerd juridisch en administratief kader te creëren voor snelgroeiende bedrijven die grensoverschrijdend actief zijn. Door ondernemingen toe te laten om binnen Europa te opereren onder één uniform regime, worden transactiekosten verlaagd, investeringen

versneld en internationale expansie vereenvoudigd. Voor België, met zijn open economie en sterke tech- en scale-upscene, is dit geen theoretisch dossier maar een directe hefboom om bedrijven hier te laten groeien en verankeren.

DE SCHAAAL VAN DE INSPANNING: AMBITIE ZONDER BUDGETTAIRE ONTSPORING

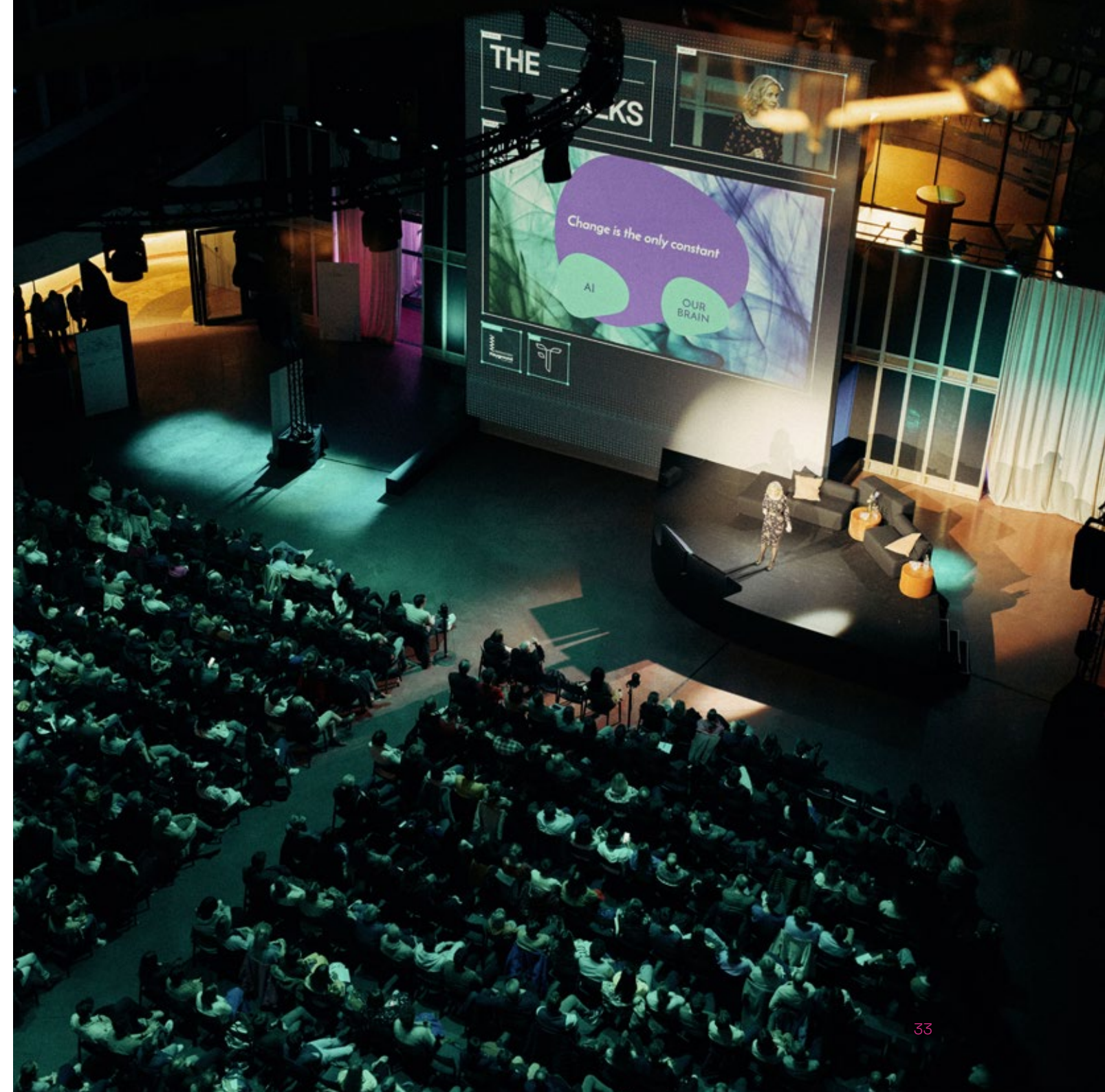
Een geloofwaardige techstrategie vraagt ook duidelijkheid over de grootorde van de inspanning. Recente strategische analyses in onze buurlanden tonen dat landen die technologie en AI ernstig nemen, werken met meerjarige programma's ter waarde van tientallen miljarden euro's aan investeringspotentieel, gespreid over digitale infrastructuur, AI-toepassingen, talentontwikkeling en publieke ondersteuning. Zo identificeert het recente rapport-Wennink voor Nederland alleen al ongeveer 49 miljard euro aan investeringspotentieel binnen digitalisering en AI, als onderdeel van een bredere technologische investeringsagenda van meer dan 100 miljard euro.

Voor België betekent dit niet dat vergelijkbare bedragen één op één moeten worden vrijgemaakt via nieuwe overheidsuitgaven. Wel beklemtoont het dat technologische vooruitgang geen marginaal beleidsthema is, maar een strategische keuze van vergelijkbare schaalorde. Een belangrijk deel van de noodzakelijke inspanning kan worden gerealiseerd via een verschuiving aan bestaande middelen en een andere inzet ervan. In sectoren zoals onderwijs en gezondheidszorg, waar jaarlijks tientallen

miljarden aan publieke middelen worden besteed, kan een systematische inzet van digitalisering en AI tegelijk de productiviteit verhogen én een stabiele thuismarkt creëren voor technologische oplossingen.

Ook op het vlak van digitale en AI-infrastructuur ligt de hefboom minder bij bijkomende subsidies dan wel bij focus en rationalisatie. Vandaag zijn middelen en initiatieven versnipperd over tal van programma's en instellingen. Door deze inspanningen te bundelen, duidelijke speerpunten te kiezen en publiek-private samenwerking als standaard te hanteren, kunnen we met vergelijkbare budgetten een impact realiseren die in lijn ligt met de schaal die buurlanden nastreven.

Internationale ervaring toont bovendien dat innovatieve publieke aanbestedingen en het strategisch inzetten van bestaande investeringsvehikels een veelvoud aan private investeringen kan mobiliseren. Zo kan België, zonder budgettaire ontsporing, toch een inspanning leveren die qua grootorde aansluit bij de buurlanden en die noodzakelijk is om technologische vooruitgang om te zetten in productiviteitsgroei, competitiviteit en duurzame welvaart.

België beschikt over talent, ondernemerschap en technologische kennis. Wat ontbreekt, is een helder en coherent plan. Technologie is geen bijkomend beleidsdomein, maar een structurele hefboom voor productiviteit, groei en maatschappelijke vooruitgang.

Met een duidelijke Belgische techstrategie, sterk eigenaarschap en een ondernemingsvriendelijk groeikader kan ons land zijn potentieel verzilveren. Deze beleidskeuzes zijn geen luxe, maar een noodzakelijke investering in de welvaart van morgen.

1

Geef onze Belgische scale-ups vleugels

- Maak van België een hotspot voor internationaal techtalent
- Maak aandelenverloning competitief en vereenvoudig het ondernemingskader
- Activeer én bundel groeikapitaal via een stabiel investeringskader

2

Versnel technologische adoptie in de hele economie

- Open overheidsopdrachten voor innovatie en start-ups
- Zet digitalisering en AI in als productiviteitshefboom in publieke sectoren
- Bouw strategische AI- en digitale infrastructuur uit via publiek-private samenwerking

3

Positioneer België als technologische groeimotor in Europa

- Kies technologische speerpunten waar België kan wegen
- Gebruik Europa als schaal- en kapitaalmarkt
- Zorg voor een duidelijke regie en verantwoordelijkheid

